

Ἡ παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ ἀργολικοῦ κόλπου, ἐπὶ τῆς δυτικῆς τούτου παραλίας κειμένη μικρὰ τῆς Κυνουρίας χώρα, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς πολλὰς μεταξὺ τοῦ Ἄργου καὶ τῆς Σπάρτης ἔριδας, ἐπὶ δὲ τῶν λαμπρῶν ἡμερῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἀνήκεν εἰς τὴν Λακωνικὴν. Ἀλλὰ τὴν ἰδίως Λακωνικὴν ἀποτελεῖ κοιλὰς ἣτις κεῖται πρὸς μεσημβρίαν μὲν τῆς Ἀρκαδίας, πρὸς ἄρκτον δὲ τοῦ λακωνικοῦ κόλπου, ὀρίζεται κατὰ ἀνατολῶν ὑπὸ τοῦ Πάρωνος, ἀπὸ δυσμῶν ὑπὸ τοῦ Ταυγέτου καὶ διαρρέεται, καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ μῆκος, ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν, ὑπὸ τοῦ Εὐρώτα ποταμοῦ. Ἡ κοιλὸς αὕτη τοῦ Εὐρώτα ὑποδιαιρεῖται εἰς τρία διακεκομμένα τμήματα. Τὸ ἀνώτερον τούτων, ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν τελευταίων καταφανῶν πηγῶν τοῦ ποταμοῦ, ἀπολήγει περὶ τὰς συμβολὰς αὐτοῦ μετὰ ἐτέρου ποταμοῦ, τοῦ Οἰνοῦντος, μικρὸν ἀνωθεν τῆς Σπάρτης. Τὸ πρῶτον τοῦτο τμήμα σφίγγεται μεταξὺ τοῦ Ταυγέτου καὶ τῆς ὄρεινης καὶ ἀγρίας χώρας ἣτις σφίγγει μὲν τὸν Ταυγέτον μετὰ τοῦ Πάρωνος, ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πάλαι πιθανῶς Σκιρτίτις. Ἡ δὲ Σπάρτην, αἱ δύο αὐτὰ ἀντίθετοι ὄρειναι σειραὶ προσεγγίζουσι τοσοῦτον, ὥστε δὲν καταλείπουσι μεταξὺ αὐτῶν εἰμὴ τὸ πλάτος τῆς κοίτης τοῦ Εὐρώτα, κατωτέρω δὲ τοῦ στενοῦ τούτου ἀπλοῦται τὸ εὐρύτερον λακωνικὸν πεδῖον, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἐκτείνεται ἀδιακόπως μέχρι τῆς θαλάσσης, ἀλλὰ τέμνεται εἰς δύο τμήματα, διὰ στενοῦ αὐλῶνος, σχηματιζομένου μὲν ὑπὸ κλάδου τινὸς τοῦ Ταυγέτου, χωρίζοντος δὲ τὴν κοιλάδα τῆς Σπάρτης, ἥτοι τὸ δεύτερον, τὸ μέσον τμήμα τῆς κοιλάδος τοῦ Εὐρώτα, ἀπὸ τὸ ἐν τῷ μυχῷ τοῦ λακωνικοῦ κόλπου τρίτον τμήμα, τὸ παράλιον τοῦ Ἐλου; πεδῖον. Παρὰ τὴν εἴσοδον δὲ τοῦ λακωνικοῦ κόλπου, πλησίον τῆς Μαλέας, κεῖται ἡ εὐλίμενος νῆσος, τὰ Κύθηρα, ἣτις ἦτο ἢ πολῦτιμος προμαχῶν τῆς Λακωνικῆς, ἢ ἐπιφοβὸς αὐτῆς γείτων.

Ὁ Ταυγέτος χωρίζει τὸν λακωνικὸν κόλπον ἀπὸ τὸν πολὺ μᾶλλον εἰσέχοντα μεσσηνιακόν. Τὸ βόρειον ὅμως τοῦ Ταυγέτου μέρος δὲν ἀποτελεῖ ἀμέσως τὸ ἀπ' ἀνατολῶν σύνορον τῆς Μεσσηνίας· ἀλλὰ δυτικός τις τοῦ ὄρους τούτου κλάδος, μεταξὺ τοῦ ὁποῖου καὶ τοῦ Ταυγέτου παρεμπόπτει ἡ Κρωμίτις χώρα τῆς Ἀρκαδίας. Ἀπὸ τῆς ὀρίξης λοιπὸν τῶν ὄρεων τούτων ἄρχεται τὸ μεσσηνιακὸν πεδῖον, τὸ ὁποῖον διαβρέχεται ὑπὸ πολυαριθμῶν ρυακίων, καὶ μάλιστα ὑπὸ τοῦ ἀπὸ τῆς Ἰθώμης ἀναβλύζοντος Παμίσου, τέμνεται δέ, ὡς καὶ ἡ τοῦ Εὐρώτα κοιλὰς κάτωθεν τῆς Σπάρτης, εἰς δύο, δι' ὄρεινης σειρᾶς, ἀναχωρούσης μὲν ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς αὐτοῦ ἄκρας, διασχισούσης δὲ αὐτὸ καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸ πλάτος. Ἡ ἄνω χώρα, διειργομένη ἀπὸ τῆς Ἀρκαδίας ὑπὸ μέρους τοῦ Λυκαίου ὄρους καὶ ὀριζομένη ἀπὸ δυσμῶν ὑπὸ τῆς περιφήμου Ἰθώμης, ἐκαλεῖτο πεδῖον Στενουκλάριον ἢ Στενουκληρικόν· ἡ δὲ κάτω ἀπλοῦται παρὰ τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου, εἶναι πολὺ εὐφωρωτέρα καὶ ἐκαλεῖτο ἐνίοτε ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Μακαρία. Πρὸς δυσμὰς τῆς Ἰθώμης καὶ τοῦ Στενουκληρικοῦ πεδίου ὑπάρχουσι πολλαὶ καὶ εὐφοροὶ κοιλάδες, ὧν τινες παρεκτείνονται μέχρι τῆς δυτικῆς παραλίας, ὅπου μάλιστα ἀξιωματικόν εἶναι ὁ βαθὺς λιμὴν τῆς Πύλου, τὸν ὁποῖον πολλὰκις θέλομεν λάβει ἀφορμὴν νὰ ἀναφέρωμεν καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ ἐν τῇ μέσῃ καὶ ἐν τῇ νέᾳ ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ.

Τὸ δεῦμα τῆς Νέδας, ἣτις ἐκπηγάξει ἀπὸ τῆς Ἀρκαδίας καὶ ῥέει εἰς τοὺς πρόποδας ὄρεινης σειρᾶς περιλαμβανούσης τὴν οὐδὲ ἦττον τῆς Ἰθώμης ὀνομαστὴν Εἶραν, ἄριξε πρὸς βορρᾶν τὴν Μεσσηνίαν καὶ ἐχωρίζεν αὐτὴν ἀπὸ τὴν Ἡλείαν, κατὰ τὴν ἐκτενεστέραν τοῦ ὀνόματος τούτου ἔννοιαν. Διότι τὸ τμήμα τῆς Ἡλείας, τὸ κείμενον ἀμέσως παρὰ τὴν βόρειον ὄχθην τῆς Νέδας, ὀνομάζεται ἰδίως Τριφυλία, καὶ εἶναι χώρα ὄρεινή, ὀριζομένη μὲν ἀπ' ἀνατολῶν ὑπὸ τῆς κοιλάδος τοῦ Ἀλφειοῦ, συνάπτουσα δὲ τὸ Λύκαιον